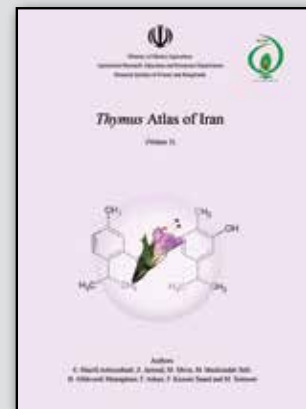
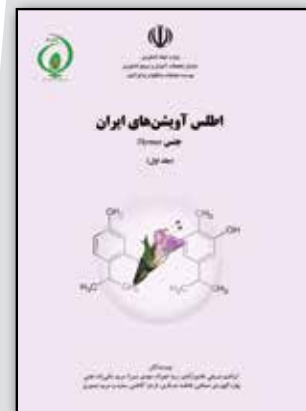

معرفی کتاب «اطلس آویشن‌های ایران، جنس *Thymus* (جلد اول)»

محمدحسین لباسچی*

گونه‌های باارزش گیاهی، سرمایه‌های کلان ملی هستند که می‌توانند منشأ اثرهای بی‌شماری در طبیعت و جامعه باشند. بررسی و شناخت هرچه بیشتر این گونه‌های دارویی باارزش، در حقیقت سرمایه‌گذاری بنیادین برای استفاده همه‌جانبه آموزشی، ترویجی، رویشگاهی، اقتصادی، سلامتی، گردشگری و معرفی ظرفیت‌های طبیعی کشور است. گونه‌های جنس *Thymus* با پراکنش بسیار گسترده در نقاط مختلف کشور به‌عنوان یکی از باارزش‌ترین گیاهان دارویی ایران، همواره نیازمند شناخت جنبه‌های مختلف گیاه‌شناسی، ریخت‌شناسی، کیفیت ترکیبات اسانس، بذر و غیره بوده‌اند. البته، پژوهش‌های گسترده در مباحث دیگری مانند زراعت، ژنتیک، نیازهای اکولوژیک و غیره نیز برای معرفی کامل ویژگی‌های این گونه‌های باارزش انجام شده است. این مجموعه از شناخت در شرایط رویشگاهی، سعی در تبیین ظرفیت‌های اصلی و درونی گونه‌های آویشن و جنس *Thymus* دارد که ضمن ارائه این ظرفیت‌های انحصاری کم‌نظیر و گاهی بی‌نظیر، تمهیدات مناسبی برای حفظ ذخایر ژرم‌پلاسم گونه‌های محلی و انحصاری در برداشت‌نکردن بی‌رویه از طبیعت و درنهایت اهلی‌کردن، کشت و تولید انبوه مواد خام موردنیاز صنایع، داروسازی، طب سنتی، صادرات، اشتغال‌زایی و غیره را فراهم می‌کند. تمامی موارد علمی شناخت هرچه بیشتر این جنس باارزش، که با پشتکار تحقیقاتی مجموعه‌ای از زبده‌ترین پژوهشگران ایرانی در سراسر کشور و بسیج تمامی امکانات و پشتیبانی‌های ستادی و استانی انجام شده طی بیش از یک دهه به دست آمده، برای دستیابی دانشجویان، اساتید، کارشناسان و درنهایت بهره‌برداران و کشاورزان عرصه‌های طبیعی و مزارع به اصول علمی و عملی استفاده بهینه از یکی سرمایه‌های طبیعی کشور بوده است. ظرفیت‌هایی که در بیشتر موارد بسیار برتر از گونه اصلاح‌شده خارجی تشخیص داده شده است. البته، نباید نقش معرفی صحیح گونه‌ها و فرهنگ‌سازی استفاده از گونه‌های باارزش و سازگار محلی را در مصارف معمول سنتی، صنایع آرایشی - بهداشتی، داروسازی و لزوم جایگزینی با فرمولاسیون گونه‌های خارجی از نظر دور داشت. مقایسه بسیاری از موارد تحقیق و تجربه شده کمیت و کیفیت گونه‌های داخلی و خارجی آویشن گویای این ادعاست.

* دانشیار پژوهش، بخش تحقیقات گیاهان دارویی، مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تهران، ایران
پست الکترونیک: lebaschy@rifr-ac.ir

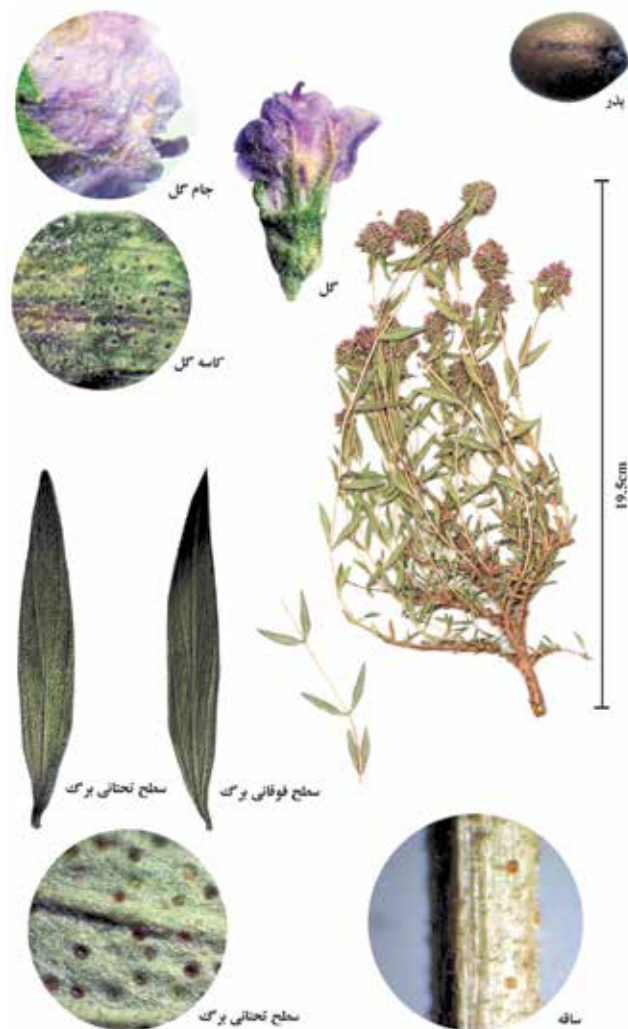

نقد کتاب

کتاب نفیس «اطلس آویشن‌های ایران، جنس *Thymus* (جلد اول)»، که در ۲۹۷ صفحه در سال ۱۴۰۲ توسط جمعی از پژوهشگران پرتلاش مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور و مراکز تحقیقاتی استانی تابعه به رشته تحریر درآمد، مجموعه کاملی را از جنبه‌های گیاه‌شناسی، ریخت‌شناسی، تشریح، اسانس، روزنه، کرک، بذر و خواص ضد میکروبی گونه‌های جنس آویشن ارائه کرده که حاصل مجموعه تحقیقاتی گسترده ستادی و استانی طی سال‌های متمادی است. در این مجموعه علمی که به صورت الکترونیکی (e-book) توسط مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور منتشر شده و در دسترس عموم است، ضمن بررسی ویژگی‌های مختلف برای گونه‌های آویشن کشور، مقایسات ضمنی کمی و کیفی با گونه خارجی نیز انجام شده است. به نظر می‌رسد، مهم‌ترین ویژگی‌های گونه‌های جنس آویشن داخلی، سازگاری با شرایط اقلیمی، شادابی و رشد

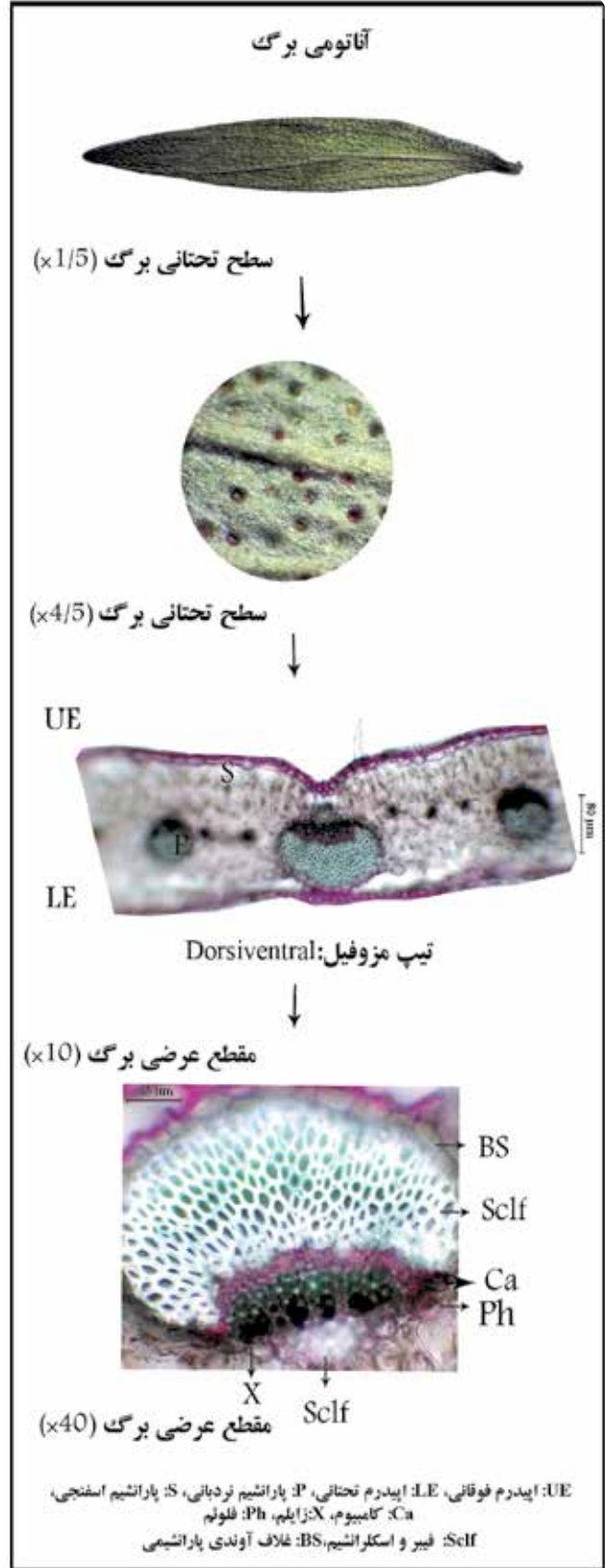
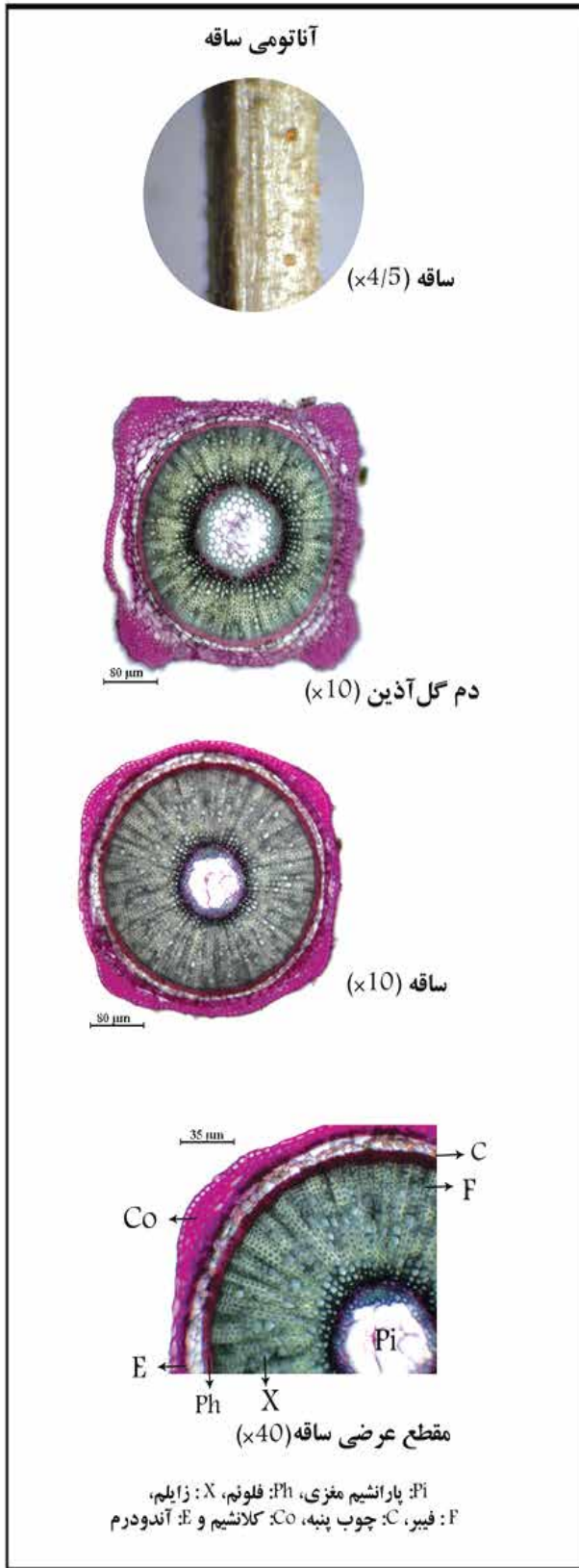
همراه با کمیت و کیفیت مطلوب است که در مطالب، تصاویر و جداول متعدد به بهترین وجه نشان داده شده است. بررسی‌های دقیق و ریز گونه‌ها در زمینه‌های مختلف و ارائه نتایج اختصاصی و مقایسه جمعی، صرف‌نظر از برخی مقادیر غیرمعارف ذکر شده، برای علاقه‌مندان، اساتید، داروسازان، صاحبان صنایع، بازرگانان، کشاورزان و غیره بسیار مفید است و به شناخت هرچه بیشتر و عمیق‌تر ویژگی‌های اختصاصی و بارز گونه‌ها در مناطق مختلف کشور و قدرت انتخاب مناسب‌ترین آنها از دیدگاه و کاربرد ویژه مانند زیاد بودن برخی ترکیبات اسانس مورد استفاده در داروسازی و صنایع آرایشی-بهداشتی، حجم تاج پوشش یا قدرت ضد میکروبی، کمک بسیار ارزشمندی می‌کند. ارائه مطالب، اشکال، تصاویر، جداول و نمودارهای متعدد حاصل از بررسی‌های بسیار گسترده و دقیق گونه‌ها توسط پژوهشگران پرکار و برجسته رشته‌های بیولوژی و گیاهان دارویی، به‌عنوان مستندات علمی است که در این مجموعه ارزشمند گرد آمده است.

امید است در جلدهای دیگر گونه‌های جنس *Thymus*، موارد مربوط به اکولوژی، زراعت، ژنتیک، گیاه‌پزشکی، تغذیه و غیره حاصل از تحقیقات انجام‌شده گسترده کشوری، سایر جنبه‌های مورد نیاز تولید کمی و کیفی انواع گونه‌های ارزشمند آویشن نیز برای طیف گسترده علاقه‌مندان گیاهان دارویی، آماده و ارائه شود. در ادامه، نمونه‌هایی از مطالب ارائه‌شده را در این کتاب ارزشمند مشاهده می‌کنید.

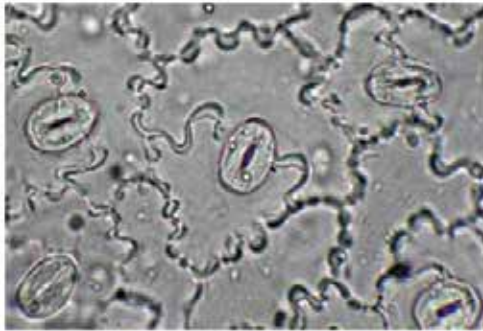

تصویر ۲-۳- ریخت‌شناسی *Th. daenensis*
نمونه زراعی، منشأ بذر از رویشگاه‌های استان اصفهان، داران

تصویر ۳-۳- تشریح *Th. daenensis*
 نمونه زراعی، منشأ بذر از رویشگاه‌های استان اصفهان، داران

40x

سطح تحتانی برگ

40x

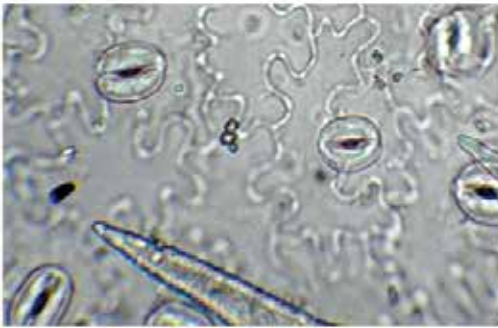
سطح فوقانی برگ

fatemeh ahmadi

تصویر ۱-۵- روزنه‌های *Th. daenensis*
 نمونه زراعی، منشأ بذر از رویشگاه‌های استان اصفهان، داران
 جدول ۱-۵- ویژگی‌های روزنه و کرک‌ها در *Th. daenensis*
 نمونه زراعی، منشأ بذر از رویشگاه‌های استان اصفهان، داران

ویژگی	سطح فوقانی	سطح تحتانی
تعداد روزنه در واحد سطح (میلی مترمربع)	۱۹۳/۹۲	۱۶۶/۶۷
طول روزنه (میکرون)	۲۴/۱۷	۲۴/۱۷
تعداد کرک غده‌ای در واحد سطح (میلی مترمربع)	۱۹/۳۹	۱۸/۳۴
تعداد کرک ساده در واحد سطح (میلی مترمربع)	۴۴/۰۳	۲۵/۱۶

40x

سطح تحتانی برگ

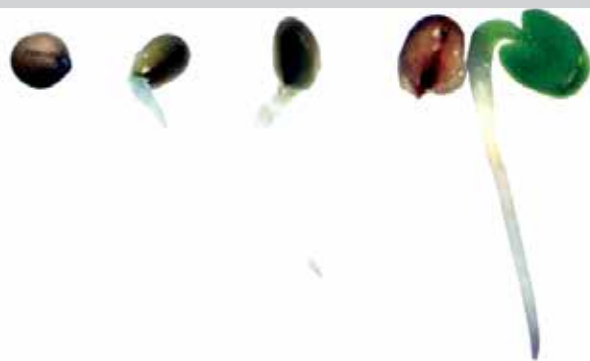

40x

سطح فوقانی برگ

تصویر ۱-۵- روزنه‌های *Th. daenensis*
 نمونه زراعی، منشأ بذر از رویشگاه‌های استان اصفهان، داران
 جدول ۲-۵- ویژگی‌های روزنه و کرک‌ها در *Th. daenensis*
 نمونه زراعی، منشأ بذر از رویشگاه‌های استان اصفهان، فریدون‌شهر

ویژگی	سطح فوقانی	سطح تحتانی
تعداد روزنه در واحد سطح (میلی مترمربع)	۹۶/۴۴	۱۴۵/۷
طول روزنه (میکرون)	۲۵	۲۴/۱۷
تعداد کرک غده‌ای در واحد سطح (میلی مترمربع)	۵/۲۴	۹/۴۳
تعداد کرک ساده در واحد سطح (میلی مترمربع)	۸۸/۰۵	۵۴/۵۱

۲ میلی متر

تصویر ۱-۶- نمای بوته و جوانه زنی بذر *Th. daenensis* نمونه زراعی، منشأ بذر از رویشگاه‌های استان اصفهان، داران

جدول ۱-۶ الف- ویژگی‌های رویشی گیاه *Th. daenensis* نمونه زراعی، منشأ بذر از رویشگاه‌های استان اصفهان، داران

مقدار	ویژگی
۱۶/۸۹	ارتفاع بوته (سانتی متر)
۰/۴۵	مساحت تاج پوشش (متر مربع)
۱۱۹/۵۷	وزن خشک اندام هوایی تک بوته (گرم)

جدول ۱-۶ ب- ویژگی‌های جوانه زنی بذر *Th. daenensis* نمونه زراعی، منشأ بذر از رویشگاه‌های استان اصفهان، داران

مقدار	ویژگی
۹۴/۷۰	درصد جوانه زنی
۳/۱۱	میانگین زمان جوانه زنی (روز)
۰/۳۱	سرعت جوانه زنی
۳/۸۶	طول ساقه چه (میلی متر)
۵/۶۳	طول ریشه چه (میلی متر)
۱/۴۶	نسبت طول ریشه چه به ساقه چه
۰/۰۰۵۵	وزن تر گیاهچه (گرم)
۰/۰۰۰۸	وزن خشک گیاهچه (گرم)
۰/۱۵	نسبت وزن خشک به تر گیاهچه
۸/۹۹	شاخص بنیه بذر
۰/۲۲	وزن هزاردانه (گرم)

جدول ۷-۱- حداقل غلظت بازدارنده رشد میکروارگانیسم‌ها در اسانس *Th. daenensis*
 نمونه زراعی، منشأ بذر از رویشگاه‌های استان اصفهان، داران

میکروارگانیسم	<i>E. coli</i>	<i>P. aeruginosa</i>	<i>S. aureus</i>	<i>B. subtilis</i>	<i>C. albicans</i>
MIC (µg/ml)	≤۲۷/۱۹	۵۴/۳۸	≤۲۷/۱۹	≤۲۷/۱۹	۲۱۷/۵

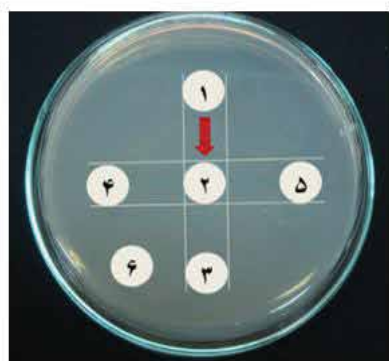
Staphylococcus aureus

Pseudomonas aeruginosa

Escherichia coli

راهنمای دیسک‌ها *

Candida albicans

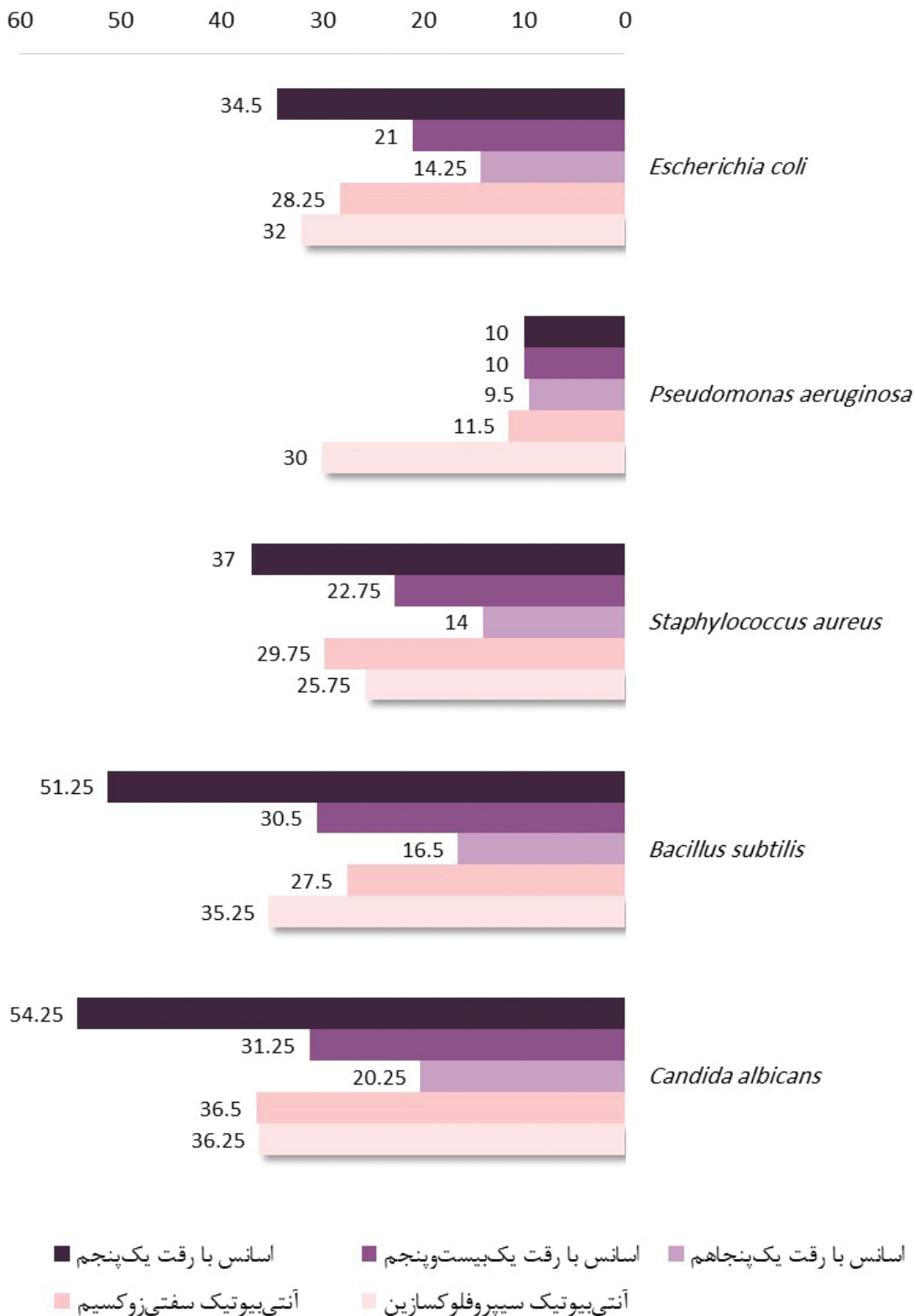

Bacillus subtilis

* راهنمای دیسک‌ها: ۱- اسانس با رقت یک پنجم، ۲- اسانس با رقت یک بیست و پنجم، ۳- اسانس با رقت یک پنجاهم، ۴- آنتی‌بیوتیک سفتری‌زوکسیم (۳۰mg)، ۵- آنتی‌بیوتیک سیپروفلوکسازین (۵mg) و ۶- شاهد (بدون مواد بازدارنده رشد)

تصویر ۷-۱- هاله‌های بازدارنده رشد میکروارگانیسم‌ها توسط آنتی‌بیوتیک و اسانس *Th. daenensis*
 نمونه زراعی، منشأ بذر از رویشگاه‌های استان اصفهان، داران

قطر هاله بازدارنده رشد (میلی متر)

میکروارگانسم‌ها

نمودار ۱-۷- قطر هاله‌های بازدارنده رشد توسط آنتی بیوتیک و اسانس *Th. daenensis* نمونه زراعی، منشأ بذر از رویشگاه‌های استان اصفهان، داران